

BEKENDE RHENENAREN - GERRIT JAN DIJKERMAN (1885 - 1929)

Foto Isken

Soerabaja

Ir. Gerrit Jan Dijkerman Jr. werd geboren te Rhenen op 22 januari 1885 in het huis Wijk A, Nr. 98a (zie Afb. 2), als zoon van Gerrit Jan Dijkerman Sr. (geb. 4.7.1831 te Amerongen) en Johanna Catharina Blanken (geb. 13.12.1844 te Koudekerk).

G.J. Dijkerman Sr. kwam van Breukelen-Nijenrode naar Rhenen en staat afgebeeld in "Achter Berg en Rijn" van H.P. Deys, pag. 95 (een foto uit 1904).

Het echtpaar Dijkerman-Blanken had zeven kinderen: 5 meisjes en 2 jongens. Gerrit Jan Dijkerman Sr. vestigde zich te Rhenen Heerenstraat 98a op 18.7.1867 als kostschoolhouder van de "Kostschool voor Jongeheeren",

destijds gevestigd in het oudste gedeelte van het huidige gemeentehuis. Deze kostschool werd in 1852 gebouwd; instituteur was toen Ivo Opstelten, die als zodanig werd opgevolgd door G.J. Dijkerman.

Er was in Rhenen ook een "Kostschool voor Jongedames", die zich voor 1905 bevond op de plaats van het postkantoor.

Het gezin Dijkerman vertrok op 10.8.1894 vanuit Rhenen naar 's-Gravenhage. De heer Bolkestein volgde Dijkerman op als "Instituteur van de Kostschool voor Jongeheeren".

Het geboortehuis van G.J. Dijkerman Jr. werd in 1980 afgebroken ten behoeve van de nieuwbouw van het gemeentehuis. Zijn geboortegrond is nu een open plaats bij de entree van het huidige gemeentehuis te Rhenen.

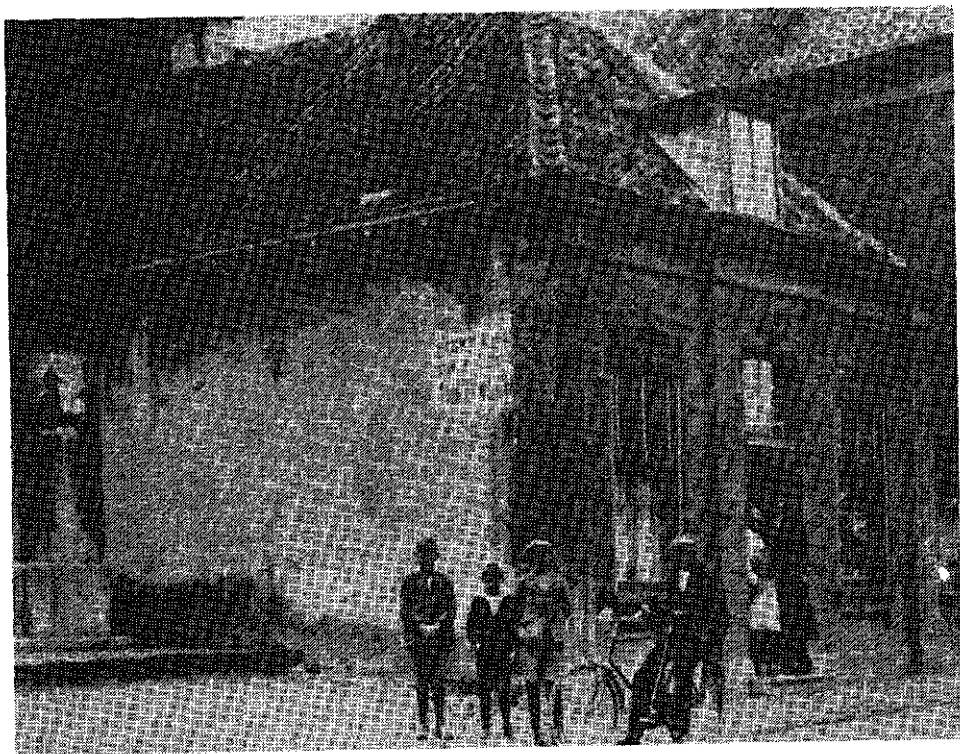
Bovenstaande ter inleiding.

Ir. Gerrit Jan Dijkerman Jr. (Rhenen 1885 - Soerabaja 1929) werd geboren op 22 januari 1885 "des 's avonds ten acht ure" te Rhenen, Heerenstraat 98a (zie akte).

In het jaar achtien honderd vijf en tachtig, den drie en twintigsten dag der maand Januarij verscheen voor ons, Ambtenaar van den Burgerlijken Stand der Gemeente Rhenen Gerrit Jan Dijkerman oud drie en vijftig jaren, van beroep kostschoolhouder wonende te Rhenen Dewelke ons verklaarde dat op den twee en twintigsten dag der maand Januarij dezes jaars, des avonds ten acht ure, binnen deze Gemeente in het huis Wijk A Numero 98a is geboren een kind van het mannelijk geslacht uit Johanna Catharina Blom Ren, zonder beroep, wonende binnen deze Gemeente, deszelfs huisvrouw aan welk kind gegeven wordt de voornaam van Gerrit Jan

Zijnde deze verklaring geschied in tegenwoordigheid van Willem Antonis Sandbink oud zes en vijftig jaren, van beroep gemeentesecretaris wonende te Rhenen en Gerardus Cornelis Johannes Tielmanus Bruijthoff oud veen en vijftig jaren, van beroep commissaris in officio wonende te Rhenen als getuigen. Hebbende wij de tegenwoordige Acte, na voorlezing, onderteekend, met des comparant en de getuigen

G.J. Dijkerman W. A. Sandbink R. van Oortswijk
L. J. H. van der Vliet

Afb. 2. Heerenstraat 98a (circa 1923). Links op de foto een van de negen pompen, die begin deze eeuw nog zo karakteristiek waren voor Rhenen.

Gerrit Jan Dijkerman Jr. werd als student aangenomen en buitengewoon lid van het Koninklijk Instituut van Ingenieurs te Delft in het jaar 1905.

In 1907 behaalde hij het diploma van civiel ingenieur en werd assistent in het "landmeten en waterpassen" aan de Technische Hogeschool te Delft.

Afb.3. Heerenstraat 98a werd in 1924 bij de verbouwing van de kostschool
(vanaf 1903 MULO-school) tot gemeentehuis drastisch gemoderniseerd.

In 1909 werd hij benoemd tot adspirant-ingenieur bij de Waterstaat en 's Lands B.O.W. in Nederlands Indie, met als standplaats Batavia (Djakarta). Reeds in hetzelfde jaar werd hij toegevoegd aan de Chef der Irrigatie-afdeling Serajoe, met als standplaats Poerworedjo.

In 1911 werd hij benoemd tot ingenieur 2de klasse, waarna hij in 1914 ter beschikking werd gesteld van de Chef der Irrigatie-afdeling Brantas als sectie-ingenieur te Kederi. In 1918 werd hij, als ingenieur der B.O.W. geplaatst bij de havenwerken van Soerabaja. Met ingang van 1919 werd hij toegevoegd aan de tijdelijk directeur van die haven.

Op 10 januari 1920 volgde zijn benoeming tot tijdelijk onderdirecteur van de haven van Soerabaja. Hij was daar bijzonder actief, niet alleen in zijn ambtelijk werk, maar tevens als voorzitter van Kring IV Soerabaja van de groep Nederlands Indie van het Koninklijk Instituut van Ingenieurs bij de voorbereiding van het Algemeen Ingenieurs-Congres, dat in mei 1920 te Batavia werd gehouden.

Dat de heer G.J. Dijkerman niet alleen bijzonder actief was, maar ook vooruitstrevend, kan worden afgeleid uit zijn preadvies op dat congres, namelijk: "Wat kan men doen om in het Woningtekort te voorzien?". Hierin vestigde hij vooral aandacht op de woningverbetering van minvermogende Europeanen en Inheemsens. Ook gaf hij een preadvies over het onderwerp "Uitvoering in groot- of klein- aannemers-bedrijf of eigen beheer van koloniale werken".

Als voorzitter van het ontvangstcomite voor dat Congres kweet Ir. G.J. Dijkerman zich schitterend van zijn representatieve taak.

Zijn benoeming tot directeur van de haven van Soerabaja volgde op 1 september 1920, waarna hij reeds op 23 oktober 1920 burgemeester werd van Soerabaja. Daar heeft hij getoond ten volle op zijn plaats te zijn. Spoedig volgde zijn benoeming tot lid van de Gewestelijke Raad van Soerabaja.

In juni 1921 ging hij na 12-jarige dienst voor het eerst naar Europa. Tijdens dit verlof bestudeerde hij met grote ijver de verschillende problemen, die in de met koortsachtige haast uitbreidende gemeente Soerabaja aan de orde waren gekomen of aan de orde zouden komen.: Electrificatie van de tramlijnen, watervoorziening, stadsreiniging, riolering, grondbedrijf, stadsuitbreiding, woningpolitiek en verbetering van het verkeer, dat vastliep in de drukste binnenstad van Indie.

Naast interesse in de techniek ging zijn belangstelling ook uit naar de brandende financiële gemeentelijke en gewestelijke vraagstukken. Soerabaja heeft na zijn terugkeer de vruchten geplukt van zijn aldus besteed verlof.

In de volgende zeven jaren dat hij weer aan het hoofd stond van de gemeente Soerabaja, heeft hij door zijn initiatief vele plannen ontworpen en door zijn stuwende kracht tot uitvoering gebracht.

De totstandkoming van de tweede hoofdaanvoerleiding van de waterleiding, de jaarmarkt, de stadsverfraaiing, verkeersverbetering, elektrificatie van tramwegen etc. Voortbouwend op zijn reeds genoemd preadvies over woningbouw, was hij de drijvende kracht bij de stichting van de woonwijk Ketabang en van de industriewijk Ngagel, terwijl het grootse stadsuitbreidingsplan Kapoetran in voorbereiding was. Sanering van Soerabaja was in voorontwerp.

Burgemeester G.J. Dijkerman behartigde voortreffelijk de belangen van alle lagen der bevolking van de belangrijkste handels- en industriestad van Nederlands Indië.

Ook in het verenigingsleven, de ingenieurswereld, in kringen van handel en scheepvaart, op het gebied van de armenzorg en liefdadigheid, was hij een geziene persoonlijkheid. Hij was lange tijd voorzitter van "Pro Juventute" en van de Gemeentelijke Spaarbank.

Alhoewel hem met ingang van 3 juni 1929 een Europees verlof was toegezegd, is hij op 28 januari 1929 overleden.

Zijn teraardebestelling vond plaats te Soerabaja op 29 januari 1929 onder overweldigende belangstelling. Hierbij werd uitgesproken dat in Ir. G.J. Dijkerman een bekwaam ingenieur, een man van grote bekwaamheden, een stoer werker en een goed en nobel mens was heengegaan.

Tenslotte:

Ik kan me niet aan de indruk onttrekken, dat een bescheiden gedenkteken op de open plaats bij de entree van het gemeentehuis van Rhenen niet zou misstaan. De zoon van kostschoolhouder G.J. Dijkerman Sr. is niet alleen Rhenenaar van geboorte, maar heeft daar ook zijn eerste negen levensjaren doorgebracht.

J. Mom

BRONNEN

1. Gemeentearchief Rhenen (m.m.v. A.J. de Jong).
2. Achter Berg en Rijn - H.P. Deys.
3. De Ingenieur 1929 - Ir. R.A. van Sandick.
4. Foto's en afbeeldingen uit Collectie Rhenen van J.Th. M. Mom.